

Esinevahinko. Poro. Ajoneuvo. Toimivalta.

POROVAHINKOLAUTAKUNTA

Asianumero 819/00.01.06.03.00/2024

Lausunnon antopäivä: 10.5.2024

Porovahinkolautakunnalta pyydettiin lausuntoa poron henkilöautolle aiheuttamasta vahingosta. Lausuntopyynnön mukaan poro oli vahingoittanut autoa sen ollessa pysäköitynä asunnon pihamaalla.

Lautakunta ei ollut toimivaltainen antamaan lausuntoa siitä, onko poro aiheuttanut henkilöautolle vahingonkorvauslain mukaan korvattavan vahingon. Kysymys tämän kaltaisen, muuhun kuin maa- ja metsätalouteen tai tietyn tyyppisiin maa-alueisiin liittymättömän esinevahingon korvattavuudesta kuuluu yleisen tuomioistuimen tutkittavaksi.

POROVAHINKOLAUTAKUNNAN LAUSUNTO

Kysymyksenasettelu

Puheena olevassa vahinkotapahtumassa on kysymys irtaimelle omaisuudelle aiheutuneesta esinevahingosta, joka ei ole yhteydessä kiinteistöön eikä maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Vahingonkorvausvastuun esikysymyksenä on ensin ratkaistava se, onko lautakunta toimivaltainen antamaan lausunnon tällaisesta vahingosta.

Asian arviointi ja johtopäätökset

Porovahinkolautakunnalle kuuluvat tehtävät on lueteltu tyhjentävästi voimassa olevan poronhoitolain 36 a §:n 1 ja 3 momentissa. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan porovahinkolautakunnan tehtävänä on pyynnöstä antaa lausuntoja siitä, ovatko porot aiheuttaneet 34 §:ssä tarkoitettua korvattavaa vahinkoa ja mikä on vahingon suuruus vahinkolajeittain eriteltynä.

Poronhoitolain 34 §:n 1 momentissa sekä määritellään yleisesti korvauskelpoiset vahingot että luetellaan vahingot, joita ei pidetä korvattavana vahinkona. Lainkohdan perusteella selvää on, että porojen maa- ja metsätaloudelle aiheuttama vahinko on korvattava. Korvattavaksi on lisäksi säädetty porojen 31 §:n 1 momentissa *tarkoitettulla alueella* aiheuttama vahinko. Lainkohdassa siis säädetään kyseisellä alueella aiheutuneiden, ei pelkästään alueelle aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta. Lainkohdasta ei kuitenkaan käy tarkemmin ilmi, millaisia vahinkoja pidetään korvattavana. Pelkästään lain sanamuodon perusteella vakituisen asunnon pihamaalla poron aiheuttama vahinko tulisi siis korvattavaksi silloinkin, kun vahinko on kohdistunut muuhun kuin kiinteistöön.

Lain sanamuodon mukaista tulkintaa vastaan puhuvat seuraavat seikat.

Vahingonkorvauslain perusteella korvattavaa vahinkoa koskevat säännökset on sijoitettu lain 5 lukuun. Niiden mukaan vahingonkorvaus käsittää hyvityksen muun ohella henkilö- ja esinevahingosta. Vahingonkorvauslaissa on siis erityisesti säädetty esinevahingon korvaamisesta ja esinevahinkona maksettavista korvauksista.

Poronhoitolain 34 §:n 1 momentissa on viittaussäännös vain vahingonkorvauslain vahingonkorvauksen sovittelua koskeviin säännöksiin. Poronhoitolain 36 a §:ssä lautakunnan

tehtäväksi ei ole säädetty antaa lausuntoa muista kuin poronhoitolain mukaan korvattavista vahingoista.

Poronhoitolain vahingonkorvausta koskevat säännökset ovat erityslain asemassa suhteessa vahingonkorvauslain 5 luvun säännöksiin. Vahingonkorvauslain 1 luvun 1§:n soveltamisalan rajoitusta koskevan säännöksen perusteella vahingonkorvauslakia olisi muutoinkin sovellettava enintään toissijaisesti. Poronhoitolaissa säädetty korvausvastuu on myös tuottamuksesta riippumatonta, kun taas vahingonkorvauslaissa säädetty korvausvastuu perustuu vahingonaiheuttajan tuottamukseen.

Edellä kerrottu sääntelytapa osoittaa, että poronhoitolailla on tarkoitettu luoda vahingonkorvauslaista poikkeava korvausjärjestelmä ja että vahingonkorvauslain esinevahinkoa koskevat säännökset eivät tule lautakunnassa sovellettavaksi. Muunlaiseen tulkintaan ei voida päätyä myöskään aiemmin voimassa olleen poronhoitolain ja sen uudistamiseen liittyvän lainvalmisteluaineiston perusteella.

Porovahinkolautakunta on perustettu porovahinkoihin ja aitaamisasioihin liittyvän erityisasiantuntemuksen toimielimeksi (HE 152/2020 vp., s. 20). Porovahinkolautakunnasta annetun asetuksen (12/2021) 2 §:n mukaan jäsenen kelpoisuusvaatimuksena on, että jäsenellä tulee olla lautakunnan kannalta merkityksellistä asiantuntemusta. Jäsenillä tulee olla asiantuntemusta maa-, metsä-, puutarha- ja porotaloudesta (HE 152/2020 vp., s. 10).

Porovahinkolautakunta arvioi vahingot itsenäisesti kirjallisen aineiston ja katselmuksessa tekemiensä havaintojen perusteella. Lain esitöissä on erikseen todettu, että asiaa käsitellessään lautakunta ei hankkisi ulkopuolisia asiantuntijalausuntoja tai selvityksiä asiasta ja että jos lautakunnan asiantuntemus ei poikkeuksellisesti riittäisi pyydetyn arvion tekemiseen, asiasta ei tulisi lainkaan antaa lausuntoa (HE 152/2020 vp., s. 20).

Mainitut porovahinkolautakunnan jäsenten asiantuntemusta, kelpoisuusvaatimuksia ja asian selvittämistä koskevat seikat viittaavat siihen, että lautakunnan tehtävänä on antaa lausunto vain sellaisista porojen aiheuttamista vahingoista, jotka liittyvät maa- ja metsätalouteen tai tietyn tyyppisiin maa-alueisiin. Huolimatta siitä, että lautakunnassa on myös lakimiesjäseniä, lautakunnassa ei ole sellaista erityistä asiantuntemusta, että se pystyisi itsenäisesti arvioimaan puheena olevan ajoneuvon korjauskustannuksia. Myöskään lautakunnan menettelyä koskeva sääntely ei selvästikään ole tarkoitettu tällaisten vahinkojen arvioimiseen.

Yhteenveto ja johtopäätös

Lautakunnan toimivallasta on säädetty poronhoitolaissa. Poronhoitolailla on tarkoitettu luoda vahingonkorvauslaista poikkeava korvausjärjestelmä. Lautakunta ei ole toimivaltainen antamaan lausuntoa siitä, onko poro aiheuttanut vahingonkorvauslain mukaan korvattavan esinevahingon. Kysymys tämän kaltaisen, muuhun kuin kiinteistöön tai maa – ja metsätalouteen liittymättömän esinevahingon korvattavuudesta kuuluu yleisen tuomioistuimen tutkittavaksi silloinkin, kun poro on aiheuttanut vahingon poronhoitolain 31 §:n 1 momentissa tarkoitettulla alueella.

Lausuntopyyntö jätetään tutkimatta.

Ratkaisukokoonpano

Lausuntoasian ovat ratkaisseet puheenjohtaja Ahti Kontturi sekä jäsenet Ilari Hovila ja Juha Joonas.